

Metodika pěstování pelušky ozimé odrůdy Arkta

1. Význam pelušky ozimé a charakteristika odrůdy Arkta

Odrůda Arkta vyšlechtěná a. s. SELGEN na ŠS v Chlumci nad Cidlinou je **jedinou odrůdou ozimé pelušky** zaregistrovanou v České republice- byla registrována v roce 1998. Arkta je **přesívkový typ pelušky s dobrou přezimovací schopností**. Včas a dostatečně hluboko nasetá ozimá peluška snáší i dosti vysoké mrazy bez sněhové pokrývky. Laboratorní testy provedené ve VÚRV Ruzyně prokázaly, že se její mrazuvzdornost blíží ozimým dvouřadým ječmenům.

Arkta je určena především do ozimých luskovinoobilních směsek s využitím na zelené krmení či senáž, ale lze ji pěstovat i v čisté kultuře. Nezanedbatelná je i její velmi dobrá předplodinová hodnota a to zejména pro obilniny- má příznivý vliv na kvalitu půdy tím, že ji prokypřuje, odpleveluje a obohacuje o dusík. Díky své ranosti umožňuje časnou jarní sklizeň zelené hmoty. Převyšuje kvalitou píče ozimé vikve, zvláště pak déle trvající šfavnatostí. Do píční zralosti (tj. doba po rozkvětu, kdy se za-

čínají objevovat lusky) dospívá koncem května, ale se sklizní hmoty lze začít i dříve. Nejvhodnějším komponentem v ozimých luskovinoobilních směskách je ozimé tritikale- tato kombinace je vhodná z hlediska sladění

stem, dlouhou lodyhou a dobrým zdravotním stavem. Barva květu je fialová, semeno má fialově skvrnitě osemení a černé hilum. Důležitým odlišovacím znakem je vícekvětost- na jednom nodu bývají založeny 2 až 3 květy. Z hlediska hospodářského je významným znakem nízká hmotnost tisíce semen (HTS), jež se pohybuje v závislosti na ročníku průměrně mezi 100-130 g, což znamená v porovnání s velkozrnnějšími jarními odrůdami úsporu nákladů na osivo při setí.

pícní zralosti obou komponentů i přijatelné výšky u tritikale. Ve směskách lze využít i ozimou pšenici. Nedoporučujeme vysévat se žitem, protože příliš vysoké a mohutně odnožující odrůdy žita pelušku potlačují.

Arkta se vyznačuje rychlým jarním počátečním rů-

Důležitou vlastností je i silná odnožovací schopnost. Je-li porost po zimě řidší, dokáže jej tato odrůda velkým počtem větví zahustit.

Ozimá peluška byla v registračních zkouškách výnosově porovnávána s odrůdami jarní pelušky zasetými časně na jaře. Pícninářsky byla Arkta výrazně výkonnější a její hlavní přednost se prokázala zejména v časně jednorázové sklizni (celý pokus je sklizen najednou v době pícní zralosti nejra-

nějšího členu pokusu- tím byla Arkta). Jarní pelušky ještě nebyly schopny v té době zdaleka vytvořit takové množství hmoty a proto výnos zelené i suché hmoty a hrubých bílkovin u Arkty dosti přesahoval přes 200 % oproti průměru jarních kontrol. Výnosy semene jsou u ozimé pelušky z důvodu nízké HTS nižší než u jarních odrůd- průměrná HTS Arkty však byla v letech registračních zkoušek o 40 % nižší než u jarních kontrol.

2. Doporučená agrotechnika

Arkta je vhodná do všech výrobních oblastí ČR. Nejpříznivější jsou však z hlediska pícního využití oblasti s dostatečným množstvím srážek, které umožní vytvoření požadovaného množství hmoty. Na předplodinu je nenáročná, nejčastěji ji zařazujeme po obilninách. Nedoporučujeme zařazení po luskovinách či jetelovinách - je zde v důsledku společných chorob zvýšené nebezpečí vyzimování. Na stejném pozemku doporučujeme zakládat množitelské porosty pelušky po sobě nebo po hrachu nejméně za 3 až 4 roky.

Při hnojení semenářských porostů, které doporučujeme vysévat na jaře, platí zásady již uvedené u hnojení pelušek jarních. Pícní porosty zpravidla na podzim nehnojíme, v případě silného deficitu živin v půdě nebo u slabých porostů po přezimování je možné časně na jaře provést přihnojení nižší dávkou kombinovaného hnojiva.

Příprava půdy při jarním výsevu množitelských porostů je totožná s tím, co je uvedeno u pelušek jarních. Při výsevu ozimé směsky po sklizni zpravidla obilniny doporučujeme provést podmítku diskovým podmítačem s následným uválením z důvodu podpoření vyklíčení plevelů. Asi 3 týdny před setím provedeme střední orbu s bezprostředním urovnáním povrchu a opětovným uválením. Pokud by na pozemku nebyla sklizena sláma, doporučujeme hlubší orbu, aby se sláma rozprostřela v profilu. Těsně před setím uskutečnime přípravu půdy kompaktořem či jinou dostupnou mechanizací. Tento možný uvedený model přípravy by zajistil dvojnásobné vzejití plevelů a tím i dostatečné odplevelení pozemku.

Podmínkou dobrého přezimování je výsev ve druhé polovině září, pouze v nižších polohách lze vysévat do 10. října. Důležitá pro přezimování je i dostatečná hloubka setí- 5 až 6 cm. Z obdobných důvodů jako u jarní pelušky by měly semenářské porosty být vysévány do řádků širších (20-25 cm) a pícní porosty do řádků užších (asi 12,5 cm). Vyséváme zásadně uznané osivo. Při pícním využití v čisté kultuře je možné vysévat 1, 2 mil. klíčivých zrn/ha - což je 120-150 kg/ha pelušky. V ozimých luskovinoobilních směskách doporučujeme výsev 1,5 až 2 mil. klíč. zrn/ha obilniny - což je 75-100 kg/ha obilí a 0,6 až 0,8 mil. klíč. zrn/ha Arkty-což je 75 až 100 kg/ha pelušky. V semenářských porostech vyséváme 1 mil. klíč. zrn/ha pelušky v čisté kultuře. V důsledku přesívkivosti doporučujeme

semenářské porosty zakládat výsevem na jaře- ušetříme náklady na herbicidy. Při jarním výsevu množitelského porostu většinou preemergentní aplikace Topogardu s Commandem udrží porost v bezplevelném stavu do sklizně, kdežto při podzimním výsevu by byl většinou nutný na jaře další herbicidní zásah. Po zasetí je vhodné pozemek za sucha uválet- obnoví se půdní kapilarita a urovná pozemek. Na jaře je nutné v případě povytažení rostlin pozemek co nejdříve po oschnutí opět uválet.

Problematika ochrany množitelských porostů proti plevelům a škůdcům je obdobná jako u pelušky jarní a je popsána ve stati týkající se jarních pelušek. Též choroby a jejich škodlivost jsou obdobné. Pícní porosty zpravidla chemicky neošetřujeme .

Optimální termín sklizně ozimé luskovinoobilní směsky je po rozkvětu pelušky a na začátku metání obilniny. Podrobně je fáze pícní zralosti popsána u jarních pelušek. Po sklizni ozimé luskovinoobilní směsky lze ještě před následně na podzim vysévanou obilninou zařadit například inkarnát na zelené hnojení nebo při včasné sklizni i kukuřici na krmění. Sklizeň množitelských porostů a následná posklizňová úprava osiva je popsána u jarních pelušek a u odrůdy Arkta se tento postup neliší.